

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Чамшедзода Чамила дар мавзуи «Тайёрии касбии омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ барои кор бо матнҳои англисӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯйи ихтисоси 6D011900 – Забони хориҷӣ: ду забони хориҷӣ (6D011902 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (таҳсилоти касбӣ) (забони англисӣ))

Дар марҳилаи муосири рушди низоми таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба миён омадани талаботҳои нав ба сифатҳои касбӣ, хусусан омӯзгорони оянда аз муассисаҳои таҳсилоти олӣ омодагии заруриро тақозо мекунад. Санадҳои муҳими давлатӣ, аз ҷумла, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», бахусус иҷроиши «Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», ки баланд бардоштани сифати тадриси ин забонҳоро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот тақозо менамояд, таваҷҷуҳи пайвастаи олимону мутахассисони соҳаи педагогикаро ба масъалаи беҳтарсозии сатҳи омодагии касбии омӯзгорони забонҳои хориҷӣ боз ҳам бештар ҷалб менамояд.

Ҳамзамон, яке аз талаботи ҷомеаи муосир нисбат ба низоми таҳсилоти олӣ ин ташаккули шахсияти мутахассисони насли нав мебошад, ки барои тавассути равиши эҷодӣ ва ғайристандартӣ аз байн рабудани ҳама гуна душвории касбӣ-педагогӣ, бахусус, мушкилоти методӣ, тавоно ва омода бошанд. Аз ин нуқтаи назар, интиҳоби мавзӯи диссертатсия зерин унвони «Тайёрии касбии омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ барои кор бо матнҳои англисӣ» ва таҳқиқи илмӣ он аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ Чамшедзода Чамила барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) дар марҳилаи муосири рушди таҳсилот хеле ҷолиби диққат буда, ба таҳқиқоти мубрам ва доғи рӯз маҳсуб будани он далолат медиҳад.

Диссертатсияи довталаб Чамшедзода Чамила аз муқаддима, се боб, хулосаҳо ва феҳристи адабиёти илмӣ иборат аст.

Боби аввали таҳқиқоти диссертатсионӣ таҳти унвони «Асосҳои назариявии омодагии касбии омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ» таҳия гардида, аз се зербоб иборат мебошад. Дар доираи ин боб муаллиф ба таври муфассал асосҳои назариявӣ ва методологии оморасозии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷиро дар шароити муосири рушди соҳаи маориф баррасӣ намудааст. Ҳамзамон, таъсири равандҳои ҷаҳонишавӣ, густариши муносибатҳои байнифарҳангӣ ва рушди босуръати технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ба тағйирёбии талабот нисбат ба сатҳ ва мазмуни омодагии

Яке аз дастовардҳои назаррасии илмӣ боб таҳияи амсилаи педагогии ташаккули омодагии касбии омӯзгорони оянда ҷиҳати кор бо матнҳои англисзабон мебошад. Ин амсила бар пояи равишҳои муосири педагогӣ, аз ҷумла низомнокӣ, салоҳиятнокӣ ва шахсиятӣ-фаъолиятнокӣ бунёд гардида, ҷузъҳои муҳими ҳадафӣ, муҳтавоӣ, равандӣ ва арзёбӣ-намоиширо дар бар мегирад. Амсилаи пешниҳодшуда ҳам аҳаммияти назариявӣ ва ҳам арзиши баланди амалӣ дорад.

Дар маҷмӯъ, боби дуюм бо фарогирии густурдаи масъалаҳои назариявӣ амалӣ, таҳлили амиқи илмӣ ва пешниҳоди роҳкорҳои муассири методӣ фарқ намуда, саҳми арзишманди диссертантро дар рушди методикаи таълими забони хориҷӣ ба таври равшан инъикос менамояд.

Дар боби сеюми диссертатсия масъалаи санҷиши самаранокии методика, ворид намудани матнҳои англисзабон ба омӯзиши таҷрибавии донишҷӯён ва натиҷаҳои таҳлили самаранокии методика таҳлилу баррасӣ гардидаанд.

Қобили қайд аст, ки аз тарафи доктарант вобаста ба ҷамъбаст ва хулоса намудани донишҳои илмӣ-назариявӣ марбут ба доираи масъалаи таҳқиқот қори ҷиддии назариявӣ ва озмоишӣ гузаронида шудааст.

Диссертант бо анҷом додани таҳқиқоти ибтидоӣ сатҳи аввалияи ташаккули малакаҳои донишҷӯёнро муайян намуда, бо интиҳоби гуруҳҳои таҷрибавӣ ва назоратӣ, ки аз ҷиҳати дониши забони англисӣ ва маҳорати кор бо матнҳо ҳамсатҳ буданд, эътимоднокии ва асоснокии эмпирикии натиҷаҳоро таъмин намудааст.

Натиҷаҳои таҳлил нишон доданд, ки дар марҳилаи пешазозмоишӣ донишҷӯён бо як қатор мушкilotи ҷиддӣ рӯ ба рӯ буданд. Аз ҷумла, онҳо дар дарки мазмуни умумии матн, муайян намудани ғояи асосӣ, арзёбии хусусиятҳои услубӣ ва истифодаи иттилооти бадастомада дар ҳолатҳои амалӣ душворихои назаррас доштанд.

Натиҷаҳои бозэтимод, хулосаҳои назариявӣ ва асоснокии корҳои озмоишӣ, ки аз тарафи муаллиф дар сатҳи зарурии пойгоҳи илмӣ ба даст оварда шудаанд, аз моҳияти баланди арзишманди илмӣ доштани диссертатсияи тақризшаванда гувоҳӣ медиҳанд. Дар баробари ҷанбаҳои мусбати кор, метавон тавсия дод, ки дар таҳқиқоти минбаъда заминаи таҳлили омӯрӣ васеъ гардида, таҷрибаи байналмилалӣ дар соҳаи тайёркунии омӯзгорони фанни забони англисӣ бештар мавриди муқоиса қарор дода шавад. Бо вучуди ин, чунин тавсия хусусияти тақмили дошта, арзиши илмӣ диссертатсияро коҳиш намедиҳад.

Дар умум, муаллифи диссертатсия Ҷамшедзода Ҷамила ҳадафҳои гузошташудаи таҳқиқотро пурра ҳал намудааст, хулосаҳо тибқи вазифаҳои пешгузоштаи таҳқиқот асоснок мебошанд, мундариҷаи диссертатсия мувофиқи

касбии омӯзгорон мавриди таҳлили амиқ қарор гирифтааст. Дар заминаи омӯзиш ва таҳлили фарогири адабиёти илмӣ, муаллиф ҷанбаҳои калидии салоҳиятҳои касбии омӯзгори забони хориҷиро муайян намуда, онҳоро бо назардошти талаботи замони муосир мушаххас ва асоснок кардааст.

Илова бар ин, дар таҳқиқот диссертант равишҳои муҳими педагогӣ, психологӣ ва забоншиносиро, ки ба касбигардонии раванди таълими забони хориҷӣ мусоидат менамоянд, мавриди баррасии амиқ қарор додааст. Дар ин замина, нақши ҳалкунандаи равишҳои низомнокӣ, шахсиятӣ-фаъолиятнокӣ ва салоҳиятнокӣ махсус таъкид гардидааст.

Муаллиф инчунин зарурати ташаккули салоҳиятҳои забонӣ, методӣ, муоширатӣ ва байнифарҳангиро асоснок намуда, ба рушди малакаҳои худомӯзӣ ва истифодаи самараноки технологияҳои муосир ҳамчун омилҳои муҳими тақмили омодагии касбии омӯзгорон таваҷҷуҳи хоса зоҳир кардааст.

Бо ҳамин тартиб, боби аввал хусусияти назариявӣ ва умумисозӣ дошта, аз ҷониби диссертант ҳамчун заминаи мустаҳками илмӣ-методологӣ барои идомаи таҳқиқоти минбаъда пешниҳод мегардад.

Боби дуюми диссертатсия таҳти унвони **«Заминаҳои методологии омӯзиши хониш дар раванди омодагии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ»** таҳия гардида, аз чор зербоб иборат мебошад.

Дар ин баҳши рисола муаллиф ҷанбаҳои амалӣ ва методии оморасозии омӯзгорони ояндаи забони хориҷиро бо далелнокии илмӣ ва таҳлили муфасссал мавриди баррасӣ қарор додааст, ки онро метавон яке аз бартариҳои муҳими таҳқиқот арзёбӣ намуд.

Бартарии асосии боб дар он ифода меёбад, ки принципи касбигардонии раванди таълим ба таври равшан ва мушаххас муайян гардида, зарурати мутобик намудани он ба талаботи воқеии фаъолияти педагогӣ бо асосҳои илмӣ исбот шудааст. Яке аз натиҷаҳои муҳими ин боб дар таҳлили ҳамаҷониба ва муфасссали раванди хониш зоҳир мегардад, ки он ҳамчун ҷузъи калидии фаъолияти нутқӣ мавқеи хоса дорад. Диссертант моҳият, сохтор, марҳилаҳои ташаккул ва механизмҳои психолінгвистии хонишро мавриди баррасии амиқ қарор дода, нақши онро ҳамчун воситаи муҳими рушди тафаккури таҳлилӣ, тавсеаи ҷаҳонбинӣ ва тақмили салоҳияти касбии омӯзгор бо далелҳои илмӣ асоснок намудааст. Қобили зикр аст, ки дар ин боб масъалаҳои марбут ба интиҳоб ва истифодаи матнҳои таълимӣ, меъёрҳои арзёбии онҳо ва нақши матн ҳамчун воситаи асосии раванди таълим ба таври муфасссал ва дақиқ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Диссертант нақши матнро на танҳо ҳамчун манбаи иттилоот, балки ҳамчун омили муассири рушди малакаҳои нутқӣ, қобилиятҳои маърифатӣ ва тавоноии байнифарҳангии омӯзандагон ба таври асоснок нишон медиҳад.

Ҳамин тавр гуфтан ҷоиз аст, ки диссертатсияи Ҷамшедзода Ҷамила дар мавзӯи «Тайёрии касбии омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ барои кор бо матнҳои англисӣ», таҳқиқоти илмӣ-тахассусии анҷомёфта ҳисобида шуда, аз рӯи ҳаҷм, арзиши назарӣ ва амалӣ ба талаботҳои Низомномаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, пурра мутобиқ буда, муаллифи он Ҷамшедзода Ҷамила ба дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси 6D011900 – Забони хориҷӣ: ду забони хориҷӣ (6D011902 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (таҳсилоти касбӣ) (забони англисӣ)) сазовор мебошад.

[Handwritten signature]

Сардори раёсати кадрҳо, коргузори ва корҳои махсуси Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

ва қорхони
элати
истон

«2» 04 соли 2026

Суроға: 734003, Академияи идоракунии давлатии
Назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯч. Саид Носир, 33
Тел.: +992 (37) 224-17-86; 372-24-17-86
Сомона: <https://www.apa.tj/>; E-mail: info@apa.tj